

עין משפט‏**ג**‏**נר מצוה**

נג:

כרבי יהודה דאמר יקבר. בספרי מפיק טעמא משום דכתיב הכסף כסף ראשון ולא כסף שני וא"ת דנריש פירקין (דף מה). אמרינן כסף ראשון ואפי' כסף שני וי"ל דה"מ כסף על כסף אבל לחלל צ' פעמים פירות על כסף לא וא"ת דצפרק שלישי דמעשר שני (מ"י) תנן אמרו לו לר' יהודה ומה מעשר שנטמא נפדה לקוח לא כל שכן אמר להם לא אם אמרתם בצמעשר שנפדה טהור צרחוק מקום תאמרו צלקוח שאינו נפדה כו' אם כן טעמא אחרינא אית ליה ולמה לי קרא בספרי וי"ל דאסמכתא בעלמא הוא אי נמי טרע וכתב לה קרא: **אפי"ו** לא יצא נמי. מעניקרא דשני בשנטמא ה"מ למפרך הכי אלא דעדיפא מיניה פריי: **לא** פלוג רבנן. מימא דבסוף פרק חלק (פסהדיון ד' ק"ג) משני כי גזרו רבנן כי איתנהו למחיות ולא קאמר דלא פלוג רבנן דקאמר הכא ולא קשה מידי דהתם קאי אמאי דקאמר אלא דעיר הנדחת ואסקוה לירושלים והיה שם בשעת גמר דין ליתאכיל דהא קלטוהו מחיות והי"ל שלל ירושלים בשעת גמר דין כו' ומסיק לעולם צטוהו ואסקיה לירושלים וגומר הדין דעיר הנדחת ודקא קשיא לך ליתאכיל כגון דנפול מחיות אחר גמר דין וכדנצא דאמר מחיה לקוטו דרבנן שלא לפדות אפילו נפול מחיה דלא פלוג רבנן דקאמר בשמעמין דכיון דלקוטו לא הו' אלא מדרבנן מן התורה חל עליו גמר דין אפילו לא נפול מחיה כלל כיון שיכול לאוכלו אם ירצה ולא מיקרי נמי שלל ירושלי' כיון שיכול להוציאו ולפדותו אלא דרבנן אמור מחיה לקוטו אפילו לקרות שלל ירושלים ולאכול דהעמידו דצריהם על דין תורה אהא מסיים כי גזרו רבנן היכא דאיתנהו למחיות פירוש לא העמידו דצריהם על דין תורה למיקרי שלל ירושלים ולאכול אלא כי איתנהו למחיות ולא נפול כלל אבל נפול מחיות אחר גמר דין לא גזור רבנן להעמיד דצריהם על דין תורה לקרות שלל ירושלים ולאכול אע"ג דבשעת גמר דין קלטוהו מחיות כיון דנפול מחיות אחר גמר דין אבל אי נפול מחיות קודם גמר דין אע"ג דלא הוי שלל ירושלים מ"מ לא חל עליו גמר דין דה"ל

כגבולים והי"ל שלל שמים כיון שאינו ראוי לאכול ולא לפדות כדאמר בשמעמין דלא פלוג רבנן ויעלוהו כשיעשו מחיות א"י דוקא מיירי בנפול מחיות קודם גמר דין ולא הוי כמו בגבולים דכיון שהיה ראוי לאכול שעה אחת הוה ליה ממון הדיוט ושלל ירושלים לא הוי כיון דנפול מחיות בשעת גמר דין אבל נפול מחיות אחר גמר דין כיון דהוי שלל ירושלים בשעת גמר דין מו לא פקע והשתא אחי שפיר טפי בפשיטות כי איתנהו בשעת גמר דין גזור למיהוי שלל ירושלים כי ליתנהו בשעת גמר דין לא גזור ואם תאמר דמשמע דיגמוו משום דחל עלייהו גמר דין אבל היכא דלא חל עלייהו גמר דין יאכלו אם תצנה החומה והא אמרינן צפרק קדשי קדשים (ובמים דף נט.) כשהיה מוצח שלם ונפגם ונבנה אין חוזרין ונראין וי"ל דדוקא ובמים שעושין מהם עבודות אבל מעשר או צמר זבח לאחר העבודה או שירי מנחה חוזרין ונראין:

דנפול מחיות. פי' רוצ מחיות דאי נפול מקתסא אע"ג דאסור לטלטל בשבת מ"מ מקרי מחיה לענין אכילת מעשר וקדשים קלים כדאמרין ריש פרק אלו דברים (פסחים דף סו. ק. ושם ד"ה תובז ודף סו) דההיא שמעתתא דהלל צריך להעמיד אחר שנפדאו זה פרוצות לך לא היו יכולין להוליך סביניהם בשבת לעזרה לשחוט פסחיהם דקודם שנפדאו היו מותרים לטלטל כדאמר רבי יוחנן (עירובין דף יא:) ירושלים אלמלא דלתותיה נעולות צליה חייבין עליה משום רה"ר ואעפ"כ צליה היו אוכלין פסחיהם: **אין** בו שוה פרוצה. אין מופס פדיון ולא צעי למדרש אין צו שוה פרוטה אין מוסף חומש אבל פדיון מופס דסבירא לאוקמא מיעוטא בגופה ולא בחומש דפחות משוה פרוטה לא חשיב ממון לתפוס פדיון אבל למ"ד אין בחומשו קשה דטפי הוה ליה למדרש דאינו מוסף חומש:

הזהב פרק רביעי בבא מציעא

ואפי' צירושלים. שאין מעשר טהור נפדה שם דכתיב (דברים יד) כי ירחק ממך [וגו'] ונתת בכסף ולא כשהיה צירושלים: **צלקוח**. מעשר זה ולא הוא עצמו היה מעשר אלא צרכי סעודה שלקח צירושלים בכסף מעשר: **יקבר**. דקא סבר לא אלים למיתפס פדיונו: **אלא לעולם צטוהו**. צין

מעשר צין לקוח. ודקאמר נעיליה ויכיליה: **מאי ילא**. נמי דקאמר דנפול מחיות חומת ירושלים ושוב אין מעשר נאכל שם עד שיעמדו מחיות דבעינן לפני ה' תאכלנו (שם יב) ובפדייה נמי לא דקלטוהו מחיות מלפדותו עוד משנכנס לתוכו: **והאמר רבא**. במסכת מכות (דף טז.) **מחיה לאכול** דאורייתא **מחיה לקוטו דרבנן**. מחיה שנאמרה צטוה לא הוצרכה אלא לאכול צטוה ושאלמו בשמנה מחיות קולטות אותם מלפדות עוד אם ילא דרבנן היא: **וכי גזור רבנן** כו'. לאו רבא קאמר לה אלא המקשה קאמר מדאמר רבא קליטת מחיות מדרבנן בעלמא היא והשתא דנפול מחיות ליתא להיא גזירה דכי גזור רבנן היכא דאיתנהו וזה הוציא את המעשר לחוץ אלץ כי ליתנהו לא גזור הלכך ניפרקיה ואמאי צטלי: ומשני לא פלוג רבנן. צין יוצא ממוכן לנפלו דקליטת מחיות גזור צתסם צין איתנהו צין ליתנהו: **רב הונא צרבי יהודה אמר**. הא דאותצת לחזקיה מרישא דקתני בצזיה מעשר אמרו שאין צו שוה פרוטה וקשיא לך לעבד דכחזקיה לא קשיא: **חדא קתני אין צו שוה פרוטה שנכנס לירושלים ויאל**. דקליטת מחיות מעכבת מלחללו עוד על מעות הראשונות: **וניסדר ונעיליה ויכיליה**.

צירושלים עם מערובות: **דנפול מחיות**. והיינו ילא דקתני: **אפי' יש צו שוה פרוטה**. נמי לאו צר אכילה ולאו צר חילול הוא ואמאי מני בצזיה מעשר אמרו צשאין צו שוה פרוטה כו': **לא מצעיא יש צו**. דכיון דצר פדייה הוא חילא עליו קליטת מחיות דרבנן ולא מיפרוק מו אבל אין צו אימא צבה"ג לא לגזור רבנן קליטת מחיות לפדייה דמילתא דלא שכיח היא לחללו על מעות הראשונות ויעיביד ליה דכחזקיה קמ"ל: **פרט לשאין צו שוה פרוטה**. שאינו בכלל גאולה ולימדת שאינה מופסת פרוטה: **רב אחי אמר אין**

צו. שוה פרוטה שנינו אבל אם יש צו שוה פרוטה צר גאולה הוא ותופס פדיונו: **ורב אחי אמר אין בחומשו**. שוה פרוטה שנינו דלאו צר גאולה הוא עד שיהא צו שוה ארבע פרוטות כדי שיהא ראוי לתוספת חומש דכתיב צהאי קרא: **דיו שאמר כו'**. דכחזקיה ולא אמרינן ימתין עד שיעלנו לירושלים או ימתין עד שיצרפנו עם אחר דכיון דבחומשיה ליכא [פרוטה] לא קחשיב ודיו צכך: **אלא למ"ד אין צו מאי דיו**. מאי רבותיה דאצטרין למתני דיו לימני אומר הוא וחומשו כו': **חומשא מלגיו**. על שוה עשרים וזו מוסף ארבע שהן חומשו של קרן: **או חומשא מלצר**. על ארבעה רבעים מוסף החמישית מן החוץ דהוו לכו לעשרים וזו חמשא זו: **הצעלים אומרים בעשרים**. גבי מקדיש ופודה הקדשו תנן לה במסכת ערכין (דף סז.) **מפני שמוסיפין חומש**. ועשרים שלהן הוו כ"ה דאילו שאר כל אדם לא יוסיף חומש: הצעלים

דאסור לטלטל בשבת מ"מ מקרי מחיה לענין אכילת מעשר וקדשים קלים כדאמרין ריש פרק אלו דברים (פסחים דף סו. ק. ושם ד"ה תובז ודף סו) דההיא שמעתתא דהלל צריך להעמיד אחר שנפדאו זה פרוצות לך לא היו יכולין להוליך סביניהם בשבת לעזרה לשחוט פסחיהם דקודם שנפדאו היו מותרים לטלטל כדאמר רבי יוחנן (עירובין דף יא:) ירושלים אלמלא דלתותיה נעולות צליה חייבין עליה משום רה"ר ואעפ"כ צליה היו אוכלין פסחיהם:

אין בו שוה פרוצה. אין מופס פדיון ולא צעי למדרש אין צו שוה פרוטה אין מוסף חומש אבל פדיון מופס דסבירא לאוקמא מיעוטא בגופה ולא בחומש דפחות משוה פרוטה לא חשיב ממון לתפוס פדיון אבל למ"ד אין בחומשו קשה דטפי הוה ליה למדרש דאינו מוסף חומש:

מסורת הש"ס

א) פסחים לח. סנהדרין ק"ג. מעשר שני פ"ג [מ"י] וצחוס מט"ו. ב) סנהדרין ק"ג. מכות כ. [ע"ש], א) יצמות טו. קו. כמזות נב:]: ד) [ערכין ס. לקמן נה:]. ה) [ערכין ס"ה.

מוסף רש"י

אפילו בירושלים. לאחר שנכנס, ואע"ג דדרשינן כי ירחק ממך המקום וצוה הכסף צדך, צרחוק מקום אהה פודה וצר ולא צקריב מקום (סנהדרין ק"ב:). כי לא תוכל שאתו. כשלם מוכל לאוכלו כגון זה שיעטמא, ונתת בכסף (פסחים יז:), ואין שאת אלא אכילה. והכי קאמר קרא כי ירחק ממך, שיהא מעשר טהור חוץ לירושלים, או אפילו הוא צירושלים אלא שאי אהה יכול לאוכלו יס: ובצ"ו סנהדרין ק"ב:). הלקוח בכסף מעשר שני שנטמא יפדה. דליתמא למיתפס פדיונו (פסחים לח:). יקבר. משום דקלישא קדושיה ולא אלס למתפס פדיוניה (שם). מחיצה לאכול דאורייתא. מן התורה מלוה לאכול לפטס מן החומה, אבל מחיצות לקלוט. שהיו מחיות קולטות, צין לענין פדייה צין לכל ענין, מדרבנן הוא (סנהדרין ק"ג) דמשקלטוהו מחיות שוב אינו נפדה (פסחים יז:). וכי גזור רבנן. דמיהוי קליטת מחיות למעשר דשוב אינו יכול לפדותו (שם).

צב א מיי פ"ו מהל' מעשר שני ה' א ב: ב [מ"י שם פ"ב ה' ה':] ג [מ"י שם ה' ט:]: ק ד ה ו מ"י שם פ"ו ה' טו: קא ז מ"י שם פ"ה הלכה ד: קב ח ט מ"י שם ה' ה': קג י מ"י שם ה' ז ופ"ה מהל' ערכין הלכה ה:

תורה אור השלם
1 ובי ירבה ממך הדרך
בי לא תוכל שאתו
בי ירחק ממך המקום אשר יבחר
י' אלהיך לשום שמו
שם בי ירבה י' אלהיך:
דברים יד כד עמו:
בראשית מג לד 3 ואם גאל יגאל איש ממועשרו חמשתו יסף עליה:
ויקרא כו לא